

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«РОЖИЩЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЛЬВІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА
БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С. З. ГЖИЦЬКОГО»**

Випускова циклова комісія технологічних дисциплін

ПОГОДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
 Ольга НИЧИПОРУК
22 серпня 2024 року

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор коледжу
 Олександр ДАВИДЮК
22 серпня 2024 року

ПРОГРАМА

з освітнього компонента

Громадянська освіта

Розробник	Вячеслав ШЕВЧУК
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Освітньо-професійна програма	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Статус освітнього компонента	обов'язковий
Мова навчання	українська

Програма ОК «Громадянська освіта» для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва, денної форми навчання складена на основі ОПП 20 червня 2024 р. – 15 с.

Розробник Вячеслав ШЕВЧУК

Програма обговорена на засіданні циклової комісії загальноосвітніх дисциплін і дисциплін загальної підготовки

Протокол від 20.08.2024 року № 1

Голова циклової комісії Світлана ФЕДЧИК

Схвалено Педагогічною радою ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С.З.Гжицького»

Протокол від 22.08.2024 року № 10

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-кваліфікаційний рівень	
Освітньо-кваліфікаційний рівень	фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Освітньо-професійна програма	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Характеристика освітнього компонента	
Статус	обов'язковий компонент
Загальна кількість годин	97
Кількість кредитів ЄКТС	3,23
Курсова робота (проект)	–
Форма оцінювання	підсумково-залікове заняття
Форма навчання	денна
Рік підготовки	3 роки 10 місяців
Семестр	I-II
Аудиторні години	97
Лекції	86
Практичні заняття	11
Лабораторні заняття	–
Семінарські заняття	–
Самостійна робота	–

Примітка: співвідношення кількості годин (у відсотках):
аудиторних занять - 100 %

2. МЕТА ОК, ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Метою вивчення освітнього компонента Громадянська освіта є формування громадянської компетентності здобувачів освіти, що забезпечує їх активну громадянську позицію, здатності відповідально реалізовувати свої права та обов'язки в конкретній ситуації, налагоджувати соціальне партнерство у розв'язанні суспільних проблем; розвиток політичної, правової, економічної, соціальної, культурної, медійної грамотності здобувачів освіти, гнучкості й адаптивності, комунікабельності, готовності до співробітництва, здатності розв'язувати конфлікти й запобігати дискримінації; виховання поваги до людської гідності й дотримання прав людини, демократичних цінностей, верховенства права, справедливості, неупередженості, рівності, толерантності та поваги до культурного різноманіття, різних поглядів, релігій, звичаїв і культур, уміння знаходити порозуміння з іншими людьми задля досягнення суспільно значущих цілей.

Зміст освітнього компонента Громадянська освіта є інтегрованим – він охоплює основи правових, політологічних, соціологічних, економічних, культурологічних знань. Його завданнями є як надання здобувачам освіти певної суми знань, так і сприяння розвитку в них якостей та ціннісних орієнтацій, притаманних громадянам демократичного суспільства – громадянської позиції, громадянської участі та громадянської відповідальності. Основними принципами конструювання змісту курсу є: забезпечення цілісності світоглядних знань та уявлень здобувачів освіти, їхніх умінь та способів діяльності; відповідність індивідуальним та віковим особливостям; формування ціннісних орієнтацій та мотивації до активної громадянської діяльності; врахування тенденцій, європейського та міжнародного досвіду навчання громадянства.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента є забезпечення цілеспрямованої підготовки здобувачів освіти до функціонування у системі суспільних відносин поліваріантного світу, глобалізації, соціальної взаємодії та активної відповідальної участі в суспільній діяльності.

Передумови вивчення: підготовка в системі базової середньої освіти.

2.1. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (з ОПП розділу «Зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання» з шифрами):

РН1 – Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами в у тому числі з професійних питань.

РН2 – Застосовувати інформаційні та комунікаційні технології в обсязі, достатньому для здійснення професійної діяльності.

РНЗ – Знати свої права, як члена суспільства, цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

Компетентності

Загальні компетентності (з ОПП розділу «Перелік компетентностей випускника» з шифрами):

ЗК1 – Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК2 – Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4 – Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5 – Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК6 – Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7 – Здатність працювати в команді.

У результаті вивчення ОК Громадянська освіта здобувач освіти повинен:

знати:

1. Правові поняття та терміни, структуру права і законодавства, підстави виникнення, зміни та припинення правових відносин, джерела чинного законодавства України.

2. Поняття і ознаки правосвідомості та правової культури, правової поведінки та юридичної відповідальності.

3. Правила підготовки та застосування нормативно-правових актів в Україні.

4. Органи державної влади та місцевого самоврядування в Україні та порядок їх формування.

5. Загальні положення основних галузей права України.

6. Суть економічних явищ та процесів.

7. Ключові питання трансформаційних процесів з погляду нових світоглядних, концептуальних і теоретичних підходів економічного життя і науки.

8. Зміст основних категорій, законів та принципів ринкової економіки.

9. Механізм становлення різних форм господарювання, розвитку ринкової інфраструктури, ціноутворення на макро- і мікрорівнях.

10. Особливості сучасного стану вітчизняної економіки, реформування відносин власності, реструктуризації підприємств.

вміти:

1. Критично мислити, визначати проблеми, обирати шляхи і способи їх розв'язання.

2. Аналізувати різні джерела інформації, висловлювати власну думку та аргументувати її.

3. Вести конструктивний діалог, співпрацювати з іншими, знаходити компроміс, поважати думку інших, проявляти толерантність, емпатію.

4. Реалізовувати свої права та захищати їх, допомагати іншим у відстоюванні їхніх прав та законних інтересів.

3. ОБСЯГ ТА СТРУКТУРА ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА

Форма навчання
Підсумкова форма контролю

денна
підсумково-заликове заняття

№ теми	Назва розділу	Кредити ЄКТС	Кількість годин							
			Разом	Самостійна робота	Навчальні заняття					
					Всього	Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Загальні основи конституційного, адміністративного та цивільного права		26		26	24		2		
2.	Основи трудового та кримінального права України		25		25	18		7		
3.	Загальні основи економічної теорії. Товарне виробництво і ринок		22		22	22				
4.	Підприємництво у ринковій економіці. Світове господарство		24		24	22		2		
	Разом з ОК		97		97	86		11		

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Рекомендована література
I - семестр			
1.	Основи теорії держави і права. Предмет і метод теорії держави і права. Наукові теорії виникнення держави. Поняття й ознаки держави. Поняття і класифікація функцій держави: внутрішні та зовнішні функції сучасної правової держави. Поняття і структура форми держави. Поняття права. Функції та ознаки права. Джерела права.	2	[1] с. 8 - 15
2.	Загальна характеристика права України. Правові відносини, загальна характеристика. Об'єкти та суб'єкти правових відносин. Поняття норм права. Система права та її основні ознаки. Загальна характеристика основних галузей права України. Правомірна поведінка. Законність та правопорядок. Правопорушення: поняття, види склад. Юридична відповідальність: поняття і ознаки. Поняття правової поведінки.	2	[3] с. 20 - 25
3.	Засади конституційного права України. Поняття конституційного права. Джерела конституційного права. Конституція України – Основний Закон суспільства та держави. Засади конституційного ладу України. Поняття та форми здійснення народного суверенітету. Поняття та види референдумів. Виборче право та виборча система в Україні. Територіальний устрій України. Конституційно-правовий статус людини і громадянина, громадянство в Україні. Підстави набуття, припинення та втрати громадянства України.	2	[1] с. 74 - 78
4.	Державна влада в Україні. Загальна характеристика систем органів державної влади. Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади. Конституційно-правовий статус Президента України. Кабінет Міністрів України – Уряд України. Інші органи виконавчої влади в Україні. Конституційний Суд України. Суди загальної юрисдикції. Спеціалізовані суди в Україні.	2	[1] с. 82 - 91

5.	Місцеве самоврядування в Україні. Поняття та структура місцевого самоврядування. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні.	2	[3] с. 77 - 83
6.	Загальні основи адміністративного права. Поняття та принципи адміністративного права України. Джерела адміністративного права. Адміністративні правовідносини. Суб'єкти адміністративного права. Поняття та ознаки адміністративних правопорушень. Адміністративна відповідальність. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності. Види адміністративних стягнень.	2	[1] с. 94 - 99, 102 - 107
7.	Загальні основи цивільного права. Поняття цивільного права і цивільних правовідносин. Цивільне законодавство України. Учасники цивільних відносин. Поняття, види та признаки юридичної особи. Поняття і загальна характеристика цивільної правоздатності та цивільної дієздатності. Правочини, їх види і форми. Умови дійсності правочину. Захист цивільних прав. Позовна давність, її поняття. Загальна та спеціальна позовна давність. Зміна тривалості, обчислення та початок перебігу позовної давності.	2	[1] с. 134 - 137
8.	Право власності. Поняття та форми власності в Україні. Суб'єкти права власності. Способи набуття та припинення права власності. Захист права власності. Поняття творчої діяльності та інтелектуальної власності. Особисті немайнові права громадян та їх захист. Майнові права громадян і юридичних осіб.	2	[1] с. 137 - 141
9.	Цивільно-правова відповідальність. Поняття цивільно-правової відповідальності, її види. Особливості цивільно-правової відповідальності неповнолітніх.	2	[2] с. 176 - 182
10.	Основи спадкового права. Поняття спадкового права. Склад спадщини. Спадкування по закону. П'ять черг спадкоємців. Спадкування по заповіту. Прийняття спадщини, строки прийняття. Відмова від прийняття спадщини. Право на обов'язкову частку спадщини.	2	[1] с. 141 - 144
11.	Основи сімейного права в Україні. Поняття та предмет сімейного права України. Поняття сім'ї та шлюбу. Підстави, умови та порядок укладення шлюбу. Шлюбний контракт. Права та обов'язки подружжя. Припинення і розірвання шлюбу. Визнання шлюбу недійсним.	2	[1] с. 149 - 154

12.	Права та обов'язки батьків і дітей. Особисті і майнові права та обов'язки батьків і дітей. Влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування. Опіка, піклування, усиновлення, патронат.	2	[1] с. 154 - 158
13.	Загальні засади трудового права України. Поняття та принципи трудового права України. Джерела трудового права. Трудові правовідносини. Суб'єкти трудового права. Колективний договір: поняття, зміст. Трудовий договір: поняття, сторони, умови укладення, зміст, види трудового договору. Контракт – особлива форма трудового договору. Порядок прийняття на роботу. Випробування при прийнятті на роботу. Підстави припинення трудового договору. Порядок припинення трудового договору: з ініціативи працівника, з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.	2	[1] с. 162 - 171
14.	Трудова дисципліна. Трудові спори. Поняття трудової дисципліни. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Види дисциплінарних стягнень. Матеріальна відповідальність. Індивідуальні й колективні трудові спори, порядок їх розгляду.	2	[1] с. 177 - 181
15.	Робочий час. Час відпочинку. Робочий час і його види. Скорочений та неповний робочий час. Робочий час неповнолітніх. Час відпочинку: поняття і види. Час відпочинку неповнолітніх. Відпустки, їх види. Порядок надання відпусток.	2	[1] с. 171 - 177
16.	Правові основи соціального захисту населення в Україні. Поняття права соціального захисту та соціального забезпечення. Джерела права соціального забезпечення. Соціальні гарантії. Державна соціальна підтримка сім'ї, материнства, дитинства, інших категорій громадян. Соціальне страхування. Види пенсій за законодавством України.	2	[3] с. 133 - 139
17.	Основи господарського права України. Поняття господарського права та господарських правовідносин. Господарська діяльність. Господарське законодавство. Підприємництво. Суб'єкти господарювання. Господарське зобов'язання. Господарський договір. Господарсько-правова відповідальність.	2	[1] с. 186 - 217
18.	Загальні основи фінансового права. Фінансова діяльність та фінансове право	2	[2] с. 48 - 75

	України. Бюджетне право і бюджетна система. Бюджетний процес. Система оподаткування. Платники податків. Поняття податку. Види податків та зборів. Податок з доходів фізичних осіб.		
19.	Основи кримінального права України. Поняття кримінального права. Загальна характеристика Кримінального кодексу України. Поняття злочину та його ознаки. Склад злочину. Стадії скоєння злочину. Поняття і види обставин, що виключають злочинність діяння: необхідна оборона, крайня необхідність. Співучасть у злочині. Поняття кримінальної відповідальності.	2	[1] с. 112 - 126
20.	Кримінальне покарання. Поняття кримінального покарання. Система і види покарань: основні, додаткові, покарання, що можуть призначатися і як основні, і як додаткові.	2	[1] с. 331 - 339
21.	Відповідальність за окремі види кримінальних правопорушень. Злочини проти основ національної безпеки. Злочини проти власності. Злочини проти особи. Злочини проти громадської безпеки. Інші види злочинів.	2	[2] с. 105 - 117
Разом за I - семестр		42	
II - семестр			
1.	Предмет і метод економічної теорії. Багатозначність поняття «економіка». Система економічних знань. Предмет, основні функції економічної теорії. Економічні категорії і закони. Систематизація економічних законів. Методи дослідження економічних явищ.	2	[7] с. 14 - 24
2.	Виникнення та еволюція економічної науки. Зародження економічної теорії як науки. Меркантилізм. Школа фізіократів. Англійська класична політекономія. Марксизм. Сучасна західна економічна теорія. Розвиток економічної думки в Україні.	2	[5] с. 20 - 26
3.	Сутність суспільного виробництва. Поняття суспільного виробництва. Основні фактори суспільного виробництва, їх взаємодія. Сфери суспільного виробництва. Ефективність суспільного виробництва.	2	[6] с. 9 - 11
4.	Економічні потреби та виробничі можливості суспільства. Економічні потреби	2	

	суспільства, їх сутність і класифікація. Безмежність потреби. Потреби і виробництво. Закон зростання потреб та механізм його дії. Вирішення проблеми безмежних потреб та обмежених економічних ресурсів. Основні фактори суспільного виробництва, їх взаємодія. Обмеженість ресурсів. Крива виробничих можливостей.		[7] с. 26 - 27
5.	Економічна система суспільства. Економічна система: її сутність та структурні елементи. Типи і еволюція економічних систем. Формацийний і загально цивілізаційний підходи до типізації суспільства. Класифікація економічних систем за формами власності на засоби виробництва і за способом управління господарською діяльністю: традиційна, ринкова, командна і змішана економічна системи.	2	[7] с. 28 - 31, 33 - 35
6.	Форми організації суспільного виробництва. Натуральне господарство: сутність, риси, історичні межі. Товарне виробництво: причини виникнення, сутність, ознаки і роль в розвитку суспільства. Проста і розвинена форми товарного виробництва.	2	[5] с. 57 - 62
7.	Товар і товарне виробництво. Сутність товару. Властивості товару. Величина вартості товару та фактори, які на неї впливають. Закон вартості, його сутність і функції. Альтернативні теорії вартості товару.	2	[5] с. 62 - 65
8.	Гроші та їх функції. Виникнення і розвиток грошових відносин. Сутність грошей. Функції грошей.	2	[5] с. 65 - 71
9.	Еволюція і типи грошей. Повноцінні гроші та особливості їх обігу. Паперові гроші. Кредитні гроші та їх види. Електронні платіжні системи.	2	[6] с. 32 - 33
10.	Грошовий обіг і його закони. Сутність грошового обігу. Грошова система та її види. Закони грошового обігу.	2	[5] с. 78 - 81
11.	Сутність та причини інфляції. Суть, причини, види і соціально-економічні наслідки інфляції. Кейнсіанський та монетаристський методи боротьби з інфляцією. Методи стабілізації грошового обігу.	2	[5] с. 84 - 87

12.	Ринок як економічна форма організації суспільного виробництва. Суть, функції і умови формування ринку. Попит і пропозиція. Ринкова рівновага. Ринкова ціна. Особливості ринкових відносин в Україні. Перехід до ринку.	2	[5] с. 89 - 94
13.	Структура ринку. Структура ринку. Принципи класифікації ринків. Ринок предметів споживання. Ринок виробничих ресурсів: землі, робочої сили і засобів виробництва (попит, пропозиція, ціна). Фінансовий ринок, його складові елементи. Типи ринків.	2	[7] с. 46 - 48
14.	Інфраструктура ринку. Інфраструктура ринку і її роль в регулюванні економічних процесів. Фондова біржа. Товарна біржа та її види. Посередництво на біржі. Біржі праці та служби зайнятості.	2	[7] с. 48 - 50
15.	Підприємництво, його роль та функції. Зміст, основні принципи та умови підприємницької діяльності. Підприємство - первинна ланка ринкової економіки. Основні функції та види підприємств.	2	[7] с. 80 - 83
16.	Капітал як економічна категорія товарного виробництва. Капітал як економічна категорія товарного виробництва. Кругообіг і оборот промислового капіталу. Амортизація.	2	[5] с. 185 - 188
17.	Витрати виробництва і прибуток. Витрати виробництва: їх суть та класифікація. Валовий дохід і прибуток підприємства. Норма прибутку.	2	[7] с. 99 - 106
18.	Форми суспільного продукту в процесі відтворення. Сутність та види суспільного відтворення. Суспільний продукт і його форми. Методи обчислення і показники національного продукту. Кругообіг доходів і витрат в національному господарстві.	2	[5] с. 221 - 232
19.	Економічне зростання і його чинники. Економічне зростання і економічний розвиток. Типи економічного зростання. Фактори економічного зростання. Проблеми економічного зростання в різних групах країн та в Україні.	2	[5] с. 239 - 251
20.	Циклічність економічного розвитку. Поняття циклічності економічного розвитку. Причини і основні характеристики циклічних коливань. Види економічних циклів. Теорія «довгих хвиль». Причини та структура великих циклів.	2	[5] с. 263 - 270

21.	Державне регулювання національної економіки. Еволюція поглядів на роль держави в економічному житті. Діяльність держави щодо забезпечення економічної рівноваги. Основні напрями державного регулювання ринкової економіки.	2	[5] с. 282 - 310
22.	Світове господарство. Світове господарство: поняття, основні етапи розвитку. Міжнародний поділ праці та спеціалізація. Міжнародна економічна інтеграція.	2	[5] с. 312 - 319
Разом за II – семестр		44	
Разом		86	

4.2. Теми практичних (лабораторних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форми та засоби контролю	Рекомендована література
I - семестр				
1.	Порядок укладення правочинів. Правочин, договір, зобов'язання. Їх види, особливості вчинення і оформлення.	2	письмове опитування, тестування	[2] с. 188 - 197
2.	Законодавство України про трудовий договір і трудові спори. Порядок укладення трудового договору. Звільнення з роботи за ініціативою працівника, власника підприємства. Порядок вирішення трудових спорів.	2	письмове опитування, тестування	[2] с. 223 - 242, 248 - 254
3.	Українське кримінальне законодавство. Злочин. Ознаки та види злочинів. Підстави кримінальної відповідальності. Види кримінальних покарань.	2	письмове опитування, тестування	[1] с. 112 - 126
4.	Основи правоохоронної діяльності в Україні. Поняття і система правоохоронних органів. Органи прокуратури в Україні. Завдання і функції поліції. Служба безпеки України, адвокатура, судова система. Нотаріат в Україні.	3	усне опитування за контрольними запитаннями	[3] с. 244 - 254
Разом за I - семестр		9		
II - семестр				

1.	Форми міжнародних економічних відносин. Основні форми міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля та її економічні основи. Міжнародна міграція робочої сили. Сутність і форми міжнародного руху капіталів. Міжнародні валютно-фінансові відносини.	2	усне опитування за контрольними запитаннями	[5] с. 319 - 338
Разом за II - семестр		2		
Разом		11		

5. ВИДИ ЗАНЯТЬ, МЕТОДИ І ФОРМИ НАВЧАННЯ

Форми організації освітнього процесу: навчальні заняття (повідомлення і засвоєння нових знань, комбіновані, практичні заняття), самостійна робота, консультації, індивідуальні завдання, дистанційне навчання.

Освітні технології: традиційні, інтерактивні, інформаційно-комунікативні.

6. КОНТРОЛЬ І ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Для визначення рівня засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань та вмінь:

- поточний контроль за темами і змістовими модулями;
- підсумково-залікове заняття (I та II семестр).

Поточний контроль проводиться викладачами на аудиторних заняттях усіх видів. Основною метою поточного контролю є перевірка рівня підготовки здобувачів освіти до виконання конкретних завдань; проміжний контроль має на меті оцінити знання, вміння та практичні навички, набуті унаслідок засвоєння теоретичного і практичного матеріалу після вивчення логічно завершеної частини освітнього компонента (навчальної дисципліни/інтегрованого курсу). Основним завданням як поточного, так і проміжного контролю є забезпечення зв'язку між викладачами та здобувачами освіти в процесі навчання, управління навчальною мотивацією.

Поточний контроль може проводитись в усній формі під час проведення практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Результати поточного контролю (поточна успішність) з освітнього компонента є базовою інформацією під час проведення заліку.

Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи здобувача освіти протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;

- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання завдань поточного контролю;
- виконання завдань самостійної роботи здобувачем освіти.

Поточний контроль рівня знань **може проводитись як:**

- 1) усне опитування за контрольними запитаннями;
- 2) виконання практичних вправ і завдань;
- 3) письмовий контроль (контрольна робота за варіантами або тестування).

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному етапі здобуття освітньо-професійного ступеня та/або на завершальних етапах.

Підсумковий контроль **може проводитись**:

- в письмовій та/або усній формах
- з використанням комп'ютерних технологій.

Формою підсумкового контролю є семестровий контроль рівня знань, умінь, навичок здобувачів освіти. Семестровий контроль проводиться у формі семестрового підсумково-залікового заняття з освітнього компонента щодо обсягу навчального матеріалу, визначеного програмою ОК Громадянська освіта. Здобувач освіти вважається допущеним до семестрового підсумково-залікового заняття з ОК Громадянська освіта, якщо він (здобувач) виконав усі види робіт, передбачені програмою. Семестрове підсумково-залікове заняття полягає в оцінюванні засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу на підставі виконання ним (здобувачем) усіх видів робіт.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти у системі загальної профільної освіти.

Оцінка за чотирибальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Високий	10	Здобувачі освіти мають міцні знання, здатні використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення, аргументувати їх
	11	Здобувачі освіти на високому рівні володіють узагальненими знаннями в обсязі та в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовують їх у різних ситуаціях, уміють знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Здобувачі освіти мають системні глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовують їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміють самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення
Достатній	7	Здобувачі освіти правильно відтворюють навчальний матеріал, знають основоположні теорії і факти, вміють наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролюють власні навчальні дії
	8	Знання здобувачів освіти є достатніми. Здобувачі освіти застосовують вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагаються аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролюють власну діяльність. Відповіді їх логічні, хоч і мають неточності
	9	Здобувачі освіти добре володіють вивченим матеріалом, застосовують знання в стандартних ситуаціях, уміють аналізувати й систематизувати інформацію, використовують загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
Середній	4	Здобувачі освіти з допомогою викладача відтворюють основний навчальний матеріал, можуть повторити за зразком певну операцію, дію
	5	Здобувачі освіти відтворюють основний навчальний матеріал, здатні з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Здобувачі освіти виявляють знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповіді їх правильні, але недостатньо осмислені. Вміють застосовувати знання при виконанні завдань за зразком

Початковий	1	Здобувачі освіти розрізняють об'єкти вивчення
	2	Здобувачі освіти відтворюють незначну частину навчального матеріалу, мають нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Здобувачі освіти відтворюють частину навчального матеріалу; з допомогою викладача виконують елементарні завдання

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Правознавство : Навч. посіб. Для студентів педагогічних спеціальностей / За ред. Д.В. Каменського, В.О. Мирошниченка. – Київ : Центр учбової літератури, 2022. 288 с.
2. Васильків І.Д. Правознавство : підручник для 11 класу. – Тернопіль : Астон, 2019. 312 с.
3. Громчевська Н.В. Основи правознавства. – Немішаєво : НМЦ, 2005. 292 с.
4. Воронянський О.В., Борисов Г.В. Основи правознавства. – Харків : Парус, 2005. 368 с.
5. Білецька Л. В., Білецький О. В., Савич В. І. Економічна теорія. Навч. пос. 2-ге вид. перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 688 с.
6. Гук Л. П. Економічна теорія: навч. посіб. Київ : Аграрна освіта, 2007. 118 с.
7. Чепінога В. Г. Основи економічної теорії. Навч. посібник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2014. 240 с.

Додаткова :

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984. № 8073-Х. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
3. Цивільний кодекс України:Закон України від 16.01.2003. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv#n3927>
4. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971. № 322- VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
5. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. Офіційний текст. – (станом на 1 січня 2022). – К., 2013.
6. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341- III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
7. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003. № 436- IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
8. Велика юридична енциклопедія / уклад. М.Р. Гнатюк. – Донецьк : ТОВ «Глорія Трейд», 2011. 416 с.
9. Наровлянський О.Д. Правознавство : Підручн. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. (рівень стандарту, академічний рівень). – Київ : Грамота, 2010. 232 с.
10. Ратушняк С.П. Правознавство : навчальний посібник для 10-11 кл. : У 2 ч. – Ч.1. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. 432 с.

11. Ратушняк С.П. Правознавство : навчальний посібник для 10-11 кл. : У 2 ч. – Ч.2. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. 400 с.
12. Шпиталенко Г.А., Шпиталенко Р.Б. Основи правознавства : Навч. посібник / За заг. ред. І.П. Лаврінчук. – Київ : Каравела, 2004. 376 с.
13. Воробйов М. Економіка. Харків : Торсінг, 2005. 400 с.
14. Ковальчук В. Основи економічної теорії. Тернопіль : Астон, 1999. 203 с.
15. Ларіна Я. Цікаві сюжети про економіку. Київ: ВЦ Академія, 2000. 128 с.
16. Мочерний С. В. Економічна теорія. Київ : Академія, 1999. 592 с.
17. Основи економічної теорії : Підручник у 2 кн. Кн. 1 / Ю. В. Ніколенко, М. М. Діденко, А. В. Шегеда та ін. Київ : Либідь, 1998. 272 с.
18. Основи економічної теорії : Підручник у 2 кн. Кн. 2 / Ю. В. Ніколенко, М. М. Діденко, А. В. Шегеда та ін. Київ : Либідь, 1998. 272 с.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України – [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
2. Президент України – [http:// www.president.gov.ua](http://www.president.gov.ua)
3. Кабінет Міністрів України – [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
4. Конституційний суд України – [http:// www.ccu.gov.ua](http://www.ccu.gov.ua)
5. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – [http:// www.ombudsman.gov.ua](http://www.ombudsman.gov.ua)
6. Урядовий портал – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
7. Державна служба статистики України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Міністерство розвитку економіки – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>